

Вища школа поступово, але неухильно переходить від передачі інформації до управління навчально-пізнавальною діяльністю, формування у студентів навичок самостійної роботи.

Загальною проблемою вищої освіти є зменшення кількості годин на вивчення програмного матеріалу, тому самостійна робота студентів стає дуже актуальною.

Реформування сучасного українського суспільства супроводжується загостренням соціальних проблем. У сучасних умовах ринку праці та особливостей працевлаштування зростають вимоги до професійної компетентності випускників, що обумовлює якісно нові форми і методи вищої освіти, спрямовані на створення цілісної системи безперервної освіти, на розширення сфери самостійної діяльності студентів, які формують навички самоорганізації і самоосвіти.

В умовах інформатизації суспільства й оновлюваної педагогічної системи проблема самостійності виходить на якісно новий рівень. Аналіз досліджень з проблеми використання інформаційних технологій у навчанні студентів дозволяє визначити основні напрями активного застосування інформаційних технологій у навчальному середовищі: розширення можливостей підвищення якості освіти, відкриття нових можливостей розвитку мислення студентів, підбір індивідуальних способів отримання знань шляхом самостійної роботи за допомогою інформаційно-комп'ютерних технологій як фактора зближення сфери освіти з реальним світом, поєднуючи традиційні і сучасні методи навчання, що сприяє створенню єдиного освітнього інформаційного середовища.

Інноваційні освітні технології спрямовані на те, щоб підвищити інтерес до навчання, привчити студента працювати самостійно, бути компетентним і мобільним, адаптуватися до вимог сучасного суспільства.

О. Ю. Александрова

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА В ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Успіх підготовки фахівців залежить від багатьох факторів, одним з яких є самостійна робота студентів. У процесі впровадження кредитно-модульної системи навчання у закладі вищої освіти, значна частина навчального матеріалу виноситься на самостійне опрацювання студентами. Тому основним завданням викладача у вищій школі стає не репродуктивне викладання набору готових знань, а організація активної самостійної роботи студентів. Опанування умінь і навичок самостійної діяльності є найважливішою умовою здійснення безперервної освіти. Основне завдання вищої освіти полягає у формуванні творчої особистості фахівця, здатного до саморозвитку, самоосвіти, інноваційної діяльності. Вирішення цього

завдання навряд чи можливо тільки шляхом передачі знань у готовому вигляді від викладача до студента. Необхідно перевести студента з пасивного споживача знань на їхнього активного творця, що вміє сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її вирішення, знайти оптимальний результат і довести його правильність.

Організація самостійної роботи вимагає від викладача ґрунтовної підготовки, навіть більшої, ніж тоді, коли навчальний матеріал він викладає сам. Якщо при цьому викладач бачить завданням сформувати в учнів уміння і навички самостійної роботи, то йому, як правило, потрібно продумати і визначити:

- мету, час і характер самостійної роботи, а також уміння і навички, що формуються у ході самостійної праці;
- спосіб повторення того мінімуму фактичних знань і вмінь, без якого неможливе виконання якої-небудь самостійної роботи;
- вид роботи з книгою або для повторення, або просто для пошуку інформації довідкового характеру, або для знайомства з новим матеріалом.

Виявивши основні поняття та ідеї, необхідно визначити, які з них мають подаватися у готовому вигляді, а які студенти повинні отримати в результаті самостійної роботи:

- вид роботи із вправами: виконання завдань репродуктивного, продуктивного характеру або завдань на повторення;
- методику усунення у студентів труднощів, які можуть виникнути у процесі виконання завдань, а також спосіб швидкої перевірки і методику аналізу допущених помилок.

Результативності самостійної роботи студентів заважають, в основному, дві групи причин, які мають місце в діяльності навчальних закладів:

- ті, що залежать від самого студента: брак працелюбності, волі, наполегливості, загальної підготовленості, здібностей, відсутність уміння самостійно працювати тощо;
- ті, що залежать від викладача, кафедр, деканатів. Дані причини передусім пов'язані з організацією навчального процесу у закладах вищої освіти, який здійснюється без належного індивідуально орієнтованого підходу, а також відсутністю необхідних навчальних посібників із диференційованими завданнями, матеріально-побутових умов тощо.

Змінюється роль викладача в організації самостійної роботи студентів. Із традиційної контролюючої функції акцент у його діяльності переноситься на функцію керування зовнішніми факторами: формування установок, визначення характеру інформаційного середовища, включення самостійного завдання до структури заняття (лекційної, семінарської, самостійної, контрольної роботи і т. д.), вибір методів роботи відповідно до намічених цілей тощо.